

ФОНДАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

2023

ПРИОРИТЕТИ, ДЕЙНОСТИ, РЕЗУЛТАТИ

ЯНУАРИ -
ДЕКЕМВРИ 2023

ФОНДАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Годишен отчет за 2023 г.

КОНТАКТИ:

Електронна страница:

www.justicedevelopment.org

Електронна поща:

office@justicedevelopment.org
fondatsia.causa@gmail.com

Телефони:

+359 889364348 (ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА)

Профили в социални и професионални мрежи:

<https://www.facebook.com/#!/profile.php?id=100002601045866>

<http://www.linkedin.com/pub/justice-development-foundation/42/926/578>

Лице за контакт: Петя Попова

Мисията на Фондацията е да съдейства за постигане на справедливост и взаимно зачитане на правата в обществото, като насърчава развитието на правосъдието.

Фондацията за развитие на правосъдието (ФРП) е аналитичен център за правни и значими за правото хуманитарни изследвания, който развива практическо и теоретично знание в подкрепа на общественозначими политики в сферите на правосъдието и правното образование.

ФРП е учредена на 11. май. 2011 г. от група правни теоретици, вещи лица и магистрати с богат изследователски, обучителен и правораздавателен опит.

ФРП извършва дейността си в полза на функциониращо гражданско общество, като изхожда от убеждението, че върховенството на закона и гарантирането на правата на човека могат да бъдат постигнати само с постоянно повишаване на правната култура и гражданска активност на обществото и изследване на причините, водещи до значими конфликти в него.

Нашите основни **дейности**:

1. Генериране на знание:

- привличане на изявени специалисти;
- предоставяне на експертно съдействие и развиване на професионално сътрудничество със сродни организации и държавни институции;

2. Развиване на знание:

- разработване и издаване на мулти дисциплинарни изследвания в областта на правото, криминологията, правната социология и психология и други области;
- разработване на изследователски и аналитични методологии;
- аналитично наблюдение на съдебната практика и законодателството;

3. Съвързване на знание с промяна:

- разработване на иновативни обучителни модули за повишаване на професионалната квалификация и

задълбочаване на специализацията на професиите, ангажирани с правосъдието;

- разработване на методологии, стратегии, концепции и политики за развитие на законодателството, правораздаването и други относими сфери, подкрепа за разработване на законопроекти

- провеждане на конференции, кръгли маси, обучения и др.;

Към ФРП работят **екипи** от национални и чуждестранни експерти от Обединеното Кралство, Испания, Франция, Чешката Република, Германия, Италия, Румъния и Хърватска. На всички ФРП предоставя равни възможности за професионално развитие, като се ръководи от принципите на доброволност и свобода на професионалния избор, единни професионални стандарти, диалогичност, екипност и колегиалност, както и взаимно зачитане на правилата за професионална етика и избягване на конфликт на интереси.

Фондацията се ръководи от тричленен Управителен съвет под надзора на десетчленно [Настоятелство](#) и въз основа на [Учредителен акт](#), [Етичен кодекс](#) и стандарти за финансово, организационно и проектно управление, приети с решения на УС.

Нашите цели:

1. развитие на законодателство, адекватно на социалните потребности и успешно интегрирало международните правни стандарти в националната правна система;
2. повишаване на квалификацията, мотивацията и интегритета на професионални общности, свързани с правосъдието;
3. предотвратяване и преодоляване на негативни социалнозначими конфликти чрез равнопоставяне на различните социални групи;
4. просветено доверие на обществото в институциите на правосъдието;
5. висока правна информираност и култура в обществото

През 2023 г. основни приоритети на ФРП бяха:

1. Развиване на знание в следните области:
 - права на човека – здравни права, биоетични и биоправни въпроси, детско правосъдие;
 - тероризъм.
2. Свързване на знание с промяна чрез обучения, консултации и разработване на законопроекти в следните области:
 - детско правосъдие;
 - конституционни основи на съдебната власт;
 - организирана престъпна дейност, трафик на хора, дискриминационна престъпност, корупция;
 - международни престъпления и тероризъм.
3. Развитие на партньорства;
4. Финансово укрепване

1. РАЗВИВАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗА

1.1. Права на човека

1.1.1. Здравни права, биоетични и биоправни въпроси

Продължава изпълнението на дългосрочния проект на ФРП **„Модерни правни решения: право и етика в националните биополитики“**, изпълняван от 2013 г. съвместно с Професионалния правен сайт „Предизвикай правото“ без външна финансова подкрепа. Той включва провеждане на годишни национални научни конференции по биоправни и биоетични въпроси, до участие в които се допускат научни доклади, получили одобрението на редакционна колегия.

На 11-12.12.2023 г. в Ректората на СУ „Св. Климент Охридски“ се проведе поредната Единадесета Национална конвенция по биоетика и биоправо „Човек и природа“, с подкрепата и на секция „Етически изследвания“ към Института по философия и социология при Българската академия на науките и магистърската програма „Интегративна биоетика“ във Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

1.1.2. Детско правосъдие

ФРП е носител на задълбочена експертиза в областта на детското правосъдие. През 2023 г. експерти на организацията разработиха книгите:

- Детска пътека. Ръководство за професионалисти в контакт с деца в риск, пострадали, свидетели или извършители на престъпление (автори Ива Пушкарлова, Дияна Гитева, Георги Кирилов, Веселина Берова и Димитър Манев). Учебникът е предназначен основно за прокурори, разследващи органи и съдии при взаимодействието с Координационния механизъм за закрила (КМ) в хода на администрирането на наказателното производство или отделни процесуални и следствени действия с участие на дете, което е пострадало от престъпление, очевидец е на такова или за което има данни виновно да е извършило такова. Целта му е да подпомогне както индивидуалните професионални решения, така и екипната кохезия в мултидисциплинарните екипи по КМ. За разлика от класическите ръководства, настоящото ръководство развива взаимно познаване на задачите, отговорностите и възможностите на отделните участници в КМ и позволява различните цели и подходи на институциите, от името на които съответният професионалист взема тези решения, да бъдат съгласувани, като се избегне конкуренция и взаимно пренебрегване между тях. По този начин Ръководството съдейства цялостната институционална и обществена реакция по

случай на дете, изложено на увреждащи го рискови фактори, да съчетава закрилата срещу тях, подкрепата за тяхното преодоляване и упрека, ако в резултат на рисковете детето виновно е осъществило общественоопасно поведение. Ръководството подпомага процеса на вземане на решения, като предоставя практическа информация и препоръчителни и непрепоръчителни подходи, практики и протоколи в различни ситуации. То осъвременява и оптимизира КМ, като го съгласува с настъпилите след 2010 г. изменения в законодателството и институционалните практики, вкл. с оглед влизането в сила на нови институти и процедури от 1.09.2023 г.

- Детска пътека. Наръчник за обучители (автор Ива Пушкарлова). Той е насочен към непрофесионални обучители при провеждането на специализирани мултидисциплинарни обучения за практикуващи професионалисти от Координационния механизъм, работещи с децата в риск от насилие, пострадали, свидетели и извършители на престъпление. Наръчникът обединява най-добрите практики за провеждане на практически обучения за юристи.

Дейността се проведе по проект „Детска пътека“, изпълняван за 2022-2024 г. от Асоциацията на прокурорите в България с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм по програма „Правосъдие“. Проектът подготвя и въвежда специализирана нова услуга, насочена към деца - жертви в риск, свидетели, пострадали и извършители на престъпления със специален фокус върху деца от ромската общност.

1.2. Тероризъм

Експерт на ФРП разработи студията „Понятия и класификации на тероризма в наказателното право и криминологията. Криминологични особености на явлението. Профил на извършителя“ (публ. Сборник „Научна конференция в чест на 70 години от рождението на проф. Димитър Михайлов“, 2024 г.) като основно учебно помагало за подпомагане на съдебната власт при прилагането на измененията в наказателното законодателство, очаквани да влязат в сила през 2024 г.

2. СВЪРЗВАНЕ НА ЗНАНИЕ С ПРОМЯНА

2.1. Обучения

През отчетния период бе затвърдена практиката обученията да се разработват по специални иновативни методики, съобразени с професионалните потребности и профил на обучаваните целеви групи.

Методиките включват провеждане на **предварително анкетно проучване** сред целевата група на нейната професионална подготвеност, интереси и потребности, предпочитания към учебни и дискусийни формати, съдържание и видове учебни материали и др. Учебните модули се разработват като базови модели на основата на резултатите. Впоследствие, след като отделните учебни групи се формират, конкретното обучение се разработва максимално съответно на очакванията на конкретните обучавани по тяхна **заявка** или по заявка на органа/организацията, които са ги излъчили. Реакциите на обучаваните групи се анализират на основата на **анкети за обратна връзка** в края на всяко обучение и се използват при провеждане на следващите обучения.

През отчетния период всички проведени от екипи и представители на ФРП обучения са получили изключително високи оценки от обучаваните лица.

През отчетния период бяха проведени следните обучения от или с участието на експерти на ФРП:

- Семинар **„Организирана престъпна дейност – 1 част“**, организиран от Националния институт на правосъдието за съдии и прокурори, Варна, 16-27.01.2023 г. Семинарът се провежда по покана на магистратите по избрана от тях тема. В семинара участваха близо 60 магистрати.
- 5 обучения от тримодулна програма **„Организирана престъпна дейност – наказателноправен режим“** за прокурори и следователи, организирана от Прокуратурата на Република България, 18-20.01; 13-15.02; 20-22.03; 02-04.05 и 06-08.06, УБ „Цигов чарк“ и УБ „Трендафила“. Програмата бе разработена през 2022 г. и е единствената по рода си в Европа. Тя предоставя актуални високоефективни практически специализирани знания за наказателноправен отговор срещу организираната престъпност на органите на разследването и наказателното преследване, като осигурява и изграждането на професионална мрежа от прокурори и следователи на територията на цялата страна след закриването на специализираните съдилища и прокуратури. По тази програма са обучени над 100 магистрати.
- Семинар **„Престъпно незааявяване на неплатежоспособност“**, организиран от Националния институт на правосъдието за съдии и прокурори, Благоевград, 07.03.2023 г. Семинарът се провежда по покана на магистратите от Благоевград по избрана от тях тема, която експертът на ФРП разработи специално по зададени проблеми. В семинара участваха близо 50 магистрати.
- Семинар **„Организирана престъпна дейност – 2 част“**, организиран от Националния институт на правосъдието за съдии и прокурори, Варна, 21-22.06.2023 г. Семинарът се провежда по покана на магистратите. В семинара участваха близо 60 магистрати.
- Семинар **„Трафик на хора“**, организиран от Националния институт на правосъдието за съдии и прокурори, Варна, 23-24.06.2023 г. Семинарът се провежда по покана на магистратите. В семинара участваха близо 40 магистрати.
- Семинар **„Престъпления с дискриминационен елемент“**, организиран от Националния институт на правосъдието за съдии и прокурори, Бургас, 03-05.07.2023 г. Семинарът се провежда по покана на магистратите. В семинара участваха близо 30 магистрати.
- Модули в тримодулен сертифициран курс **„Управление на риска при верификацията и финансовите корекции. Корупционни индикатори“** за представители на общините за правилно и законосъобразно верифициране на разходите и определяне на финансови корекции, организиран от Правната платформа за нередности и финансови корекции на обществените поръчки, нарушения и измами при управлението на публичните средства (Procurement.bg), Албена, 11-15.07.2023 г. В семинара участваха близо 80 полицаи. ФРП подпомага дейността чрез експерт-обучител в материята на корупционни рискове и корупционни престъпления.

- Модули за корупционни престъпления в обучения за служители на отделите „Вътрешна сигурност“ на МВР, Пампорово, 08.09.06.2023 г. ФРП подпомага дейността чрез експерт-обучител.
- Цикъл 3 3-дневни **обучения за обучители по [проект „Детска пътека“](#)** на Асоциацията на прокурорите в България, октомври 2023 г., София. Близко 70 прокурори, съдии, разследващи полицаи, социални работници и психолози бяха обучени в иновативни методи на обучения по теми на детското наказателно правосъдие. Водещият експерт разработи и учебник и обучителни материали по темата на обученията. На тази основа през октомври 2023-март 2024 г. тези участници проведеха обучения на магистрати, разследващи полицаи и социални работници по конкретни теми на детското правосъдие из цялата страна за близо 400 участници.
- Две двудневни обучения „Емоционална интелигентност на лидерски екип“, 18-19.10.2023 г. и 26-27.10.2023 г., проведени от експерт на ФРП по покана от управленските екипи на различни организации.
- През октомври 2023 г. експерт на ФРП се включи като присолог-консултант в програмата [Mentor The Young](#)

Провежданите от експерти на ФРП обучения се радват на изключителна популярност и висока посещаемост. Всички се провеждат по покана на преките бенефициери (обучаеми). Обратните връзки показват висока удовлетвореност от получените знания и умения и използваните иновативни обучителни методологии, които са отличителен белег на експертизата на ФРП.

2.2. Консултации и законотворческа дейност

Чрез експертите си ФРП оказва независима експертна помощ на партньорите си при разработване на становища по тълкувателни дела на КС и ВКС.

Войната в Украйна рязко актуализира търсенето на експертиза в областта на престъпленията от компетентността на Международния наказателен съд. По покана на Министерството на правосъдието експерт на ФРП разработи законопроект за изменение на Глава XIV от Особената част на Наказателния кодекс, с които материята се привежда в съответствие с този международен договор, както и с Женевските конвенции и техните протоколи, като се съобразява и тълкувателната практика на Международния наказателен съд. Дейността е изпълнена в периода октомври-декември 2023 г. Законопроектът се очаква да влезе в сила през 2024 г.

Аналогично, през ноември МП покани експерт на ФРП да изготви законопроект за хармонизиране на националното наказателно законодателство с група международни конвенции и директиви на ЕС в областта на тероризма.

Междувременно, експерт на ФРП участва в Съвета за криминологични изследвания като член на работна група по изследване за трафика на хора, както и в работна група към Министерство на здравеопазването за хармонизиране на националния закон с Конвенцията за предотвратяване и наказване на трафика на органи.

3. РАЗВИВАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВА

През 2023 г. ФРП задълбочи създадените вече партньорства.

1. *Асоциация на прокурорите в България.* В рамките на стратегическото партньорство ФРП предостави експертиза и съдействие в следните направления:

- провеждане на втори цикъл от стратегически обучителни сесии за УС на АПБ в периода 20-22.01.2023 г., Учебна база на Прокуратурата „Трендафила“, София. Сесиите са посветени на стратегическо целеполагане, планиране и управление, екипност и мотивация, лидерство, управление на партньорства, управление на време, управление на имидж и др. Сесиите бяха проведени по заявка на АПБ на основата на предварително изследване на ресурсите и потребностите на УС и с последващо проследяване и насочване на промяната.

- избор и обучение на изпълнителен директор на организацията. В периода юли-декември 2023 г. бе разработена концепция за длъжността и избран и нает кандидат, който премина през поредица обучения и менторство, предоставени от експерти на ФРП.

- ФРП предостави експертиза и помощ за разработване на вътрешни правила на АПБ относно финансово управление, управление на проекти и превенция на изпиране на пари.

- разработване на концепция, дизайн и техническо задание за нов сайт на АПБ (www.prokurori.bg), избор на изпълнител и изпълнение на проекта. ФРП предостави и експерт за постоянно поддържане на сайта.

- експертно, техническо и организационно съдействие за стартиране и изпълнение на проекта „Детска пътека“. ФРП подпомогна АПБ в преодоляване на организационни затруднения, предизвикани от забавянето на финансирането по проекта с 9 месеца. ФРП предостави експерти за разработване на аналитичните продукти и провеждането на обученията по проекта.

- разработване на съвместно проектно предложение „[Темида вижда детето](#)“ с водещ бенефициер АПБ, който бе одобрен за финансиране от семейна фондация „Лъчезар Цоцорков“ за 2024-2025 г.

- експертно съдействие в разработване на становища по конституционни дела.

- организационно и експертно участие в провеждането на цикъл от три тридневни обучения за обучители в областта на детското правосъдие, проведени в София по проект „Детска пътека“ за общо 60 участници.

- съдействие за провеждане на публична лекция „Реторически основи на обвинителната реч“, изнесена от д-р Тихомир Рачев в зала „Justitia“ на Софийски районен съд на 30.06.2023 г.

- взаимно участие в публичните инициативи на двете организации.

2. *Професионален правен сайт „Предизвикай правото“.* С този партньор ФРП изпълнява проекта „[Модерни правни решения – право и етика в националните биополитики](#)“ от 2013 г.

3. *Съюз на съдиите в България.* Регионални секции и отделни членове на ССБ традиционно подпомагат изследователските и обучителните дейности на ФРП и участват в публичните събития, организирани от нея.

4. *Фондация за културно и икономическо развитие.* Фондация за развитие на правосъдието партнира в изпълнението на проект № BG05SFOP001-2.025-0175-S01 „[Ефективно ангажиране на заинтересованите страни в процеса на вземането на решения в извънредни ситуации](#)“, финансиран от Оперативна

програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд (www.eufunds.bg). Участието е по покана на водещата организация ФКИР. С изпълнението на проекта се цели да се установи как и доколко се е променила средата за гражданско участие в управлението и вземането на решения у нас, особено в светлината на извънредната обстановка, предизвикана от пандемията от COVID-19. Проектът изследва доколко тя е възпрепятствала диалога между администрацията и гражданите и ще предложи практики и инструменти за смекчаване на ефектите от подобни кризи.

5. *Министерство на правосъдието.* ФРП партнира на МП, с което има споразумение за партньорство от 2011 г., независимо от промените в правителството. По покана на МП експерт на ФРП разработи законопроектите на правителството за хармонизиране на националното законодателство с Римския статут на Международния наказателен съд и за изпълнение на препоръки на Съвета на Европа за хармонизиране с конвенциите и директивите в областта на тероризма.

6. *Прокуратура на Република България.* ФРП партнира на ПРБ независимо от смените на главния прокурор. По покана на ПРБ експерт на ФРП разработи и проведе тримодулната програма „Организирана престъпна дейност“. Предстои разработване на програми в областта на борбата с тероризма.

С редица други организации са установени отношения на взаимно участие в провеждани кръгли маси и семинари.

4. ФИНАНСОВО УКРЕПВАНЕ

През октомври-ноември 2023 г. беше успешно разработено проектното предложение „**Темида вижда детето**“, прието за финансиране от Фондация „Лъчезар Цоцорков“, с водеща организация Асоциацията на прокурорите в България.

Капиталът на организацията се поддържа и от инцидентно набиране на членски внос от членове на УС и Настоятелството.